REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Evaluatie subsidieregeling Internationalisering po en vo

Evaluatie subsidieregeling Internationalisering po en vo

- EINDRAPPORT -

Auteurs
Kees van Bergen
Sanne Berends
Suna Duysak

Amsterdam, 25 oktober 2019
Publicatienr. 19088

© 2019 Regioplan, in opdracht van het ministerie van OCW.

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan. Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

REGIOPLAN

Inhoudsopgave

1 Inleiding 1
1.1 Inleiding 1
1.2 Onderzoeksvragen 2
1.3 Onderzoeksaanpak 3

2 Kenmerken en bereik van VIOS en IPV 6
2.1 Toekenningen 6
2.2 Bestemmingen 7
2.3 Subsidieontvangers en achtergrondkenmerken 9
2.4 Afgewezen aanvragen 12
2.5 Budgetontwikkeling 12
2.6 Internationalisering in de schoolgidsen 13

3 Gebruikers, ex-gebruikers en niet-gebruikers 17
3.1 Motivatie voor internationalisering 17
3.2 Activiteiten en opbrengsten 17
3.3 Motivaties van uittreders en niet-gebruikers 18
3.4 Overstap naar Erasmus+ 18
3.5 Tevredenheid en aanbevelingen 19

4 Internationalisering in een nieuw curriculum 22
4.1 Curriculumherziening en internationalisering 22

5 Conclusies en aanbevelingen 24
5.1 Kenmerken en bereik van de regelingen VIOS en IPV 24
5.2 Opbrengsten 24
5.3 Aanbevelingen 25

Bijlage 1 – Verschillen naar achtergrondkenmerken 27

Bijlage 2 – Afwijsredenen 29

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Inleiding

1

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Met een aantal opeenvolgende subsidieregelingen stimuleert het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) scholen in het primair en voortgezet onderwijs al jaren om in het onderwijs aandacht te besteden aan internationalisering. De actuele subsidieregeling Internationalisering primair en voortgezet onderwijs (IPV) verving de regeling Subsidie voor het verankeren van internationale oriëntatie en samenwerking in het primair en voortgezet onderwijs (VIOS), die op haar beurt in de plaats kwam van de regeling Subsidie voor het bevorderen van internationale oriëntatie en samenwerking in het primair en voortgezet onderwijs (BIOS).

Waar de regeling BIOS zich richtte op de introductie van internationalisering binnen de instelling, had de regeling VIOS als doel om de scholen in staat te stellen de stap te zetten naar verankering van internationalisering in het schoolbeleid. De VIOS-regeling bood scholen uit het primair onderwijs echter ook nog de ruimte om subsidie aan te vragen voor de introductie van internationalisering in het schoolbeleid. Binnen beide regelingen was een aanzienlijk deel van het subsidiebudget bestemd om scholen te ondersteunen bij de internationale mobiliteit van leerlingen en leraren en voor internationale stages van studenten aan de lerarenopleidingen.
In de huidige regeling IPV[1] kunnen scholen voor primair en voortgezet onderwijs (en agrarische opleidingscentra) subsidie aanvragen voor de ondersteuning van de invoering en verdere ontwikkeling van internationalisering. Dat lijkt een stap terug, van verankering naar invoering, maar is in lijn met aanbevelingen van de Onderwijsraad.[2]

In het advies *Internationaliseren met ambitie* (2016) stelt de Onderwijsraad dat jongeren opgroeien in '*een maatschappij die in economisch, sociaal-cultureel en politiek opzicht verweven en verbonden is met de rest van de wereld*'. Om hierin te kunnen functioneren, is een zeker mate van 'internationaal competent zijn' onontbeerlijk. Niet alle jongeren hebben gelijke kansen om deze competenties te ontwikkelen; een deel van de jongeren is afhankelijk van wat het onderwijs op dat vlak te bieden heeft:
'Het onderwijs heeft immers de verantwoordelijkheid om jongeren voor te bereiden op de maatschappij. En omdat die maatschappij steeds meer verweven en verbonden raakt met de rest van de wereld, moet internationalisering in het onderwijs verbreed en verdiept worden.'
De huidige aanpak van internationalisering in het onderwijs biedt volgens de raad onvoldoende garanties '*dat jongeren bij het verlaten van het onderwijs internationaal competent zijn*'. De raad wijst erop dat: '*slechts een gering aantal basisscholen (…) daadwerkelijk expliciet en ruim aandacht [besteedt] aan internationaal competent worden*' en dat, hoewel in het voortgezet onderwijs een meerderheid van de scholen actief is met internationalisering, de aandacht onevenredig is verdeeld over de schoolsoorten. Zo wordt er in het vwo veel meer aandacht aan besteed dan in het vmbo.

Binnen de regeling IPV kunnen scholen subsidie aanvragen voor:
- Internationaliserende onderwijsconcepten (denk daarbij aan de invoering of verdere ontwikkeling van vroeg vreemdetalenonderwijs (vvto), tweetalig onderwijs (tto), International Primary Curriculum (IPC), Global Citizen Network (GCN, voorheen Elos) of soortgelijke internationaliserende onderwijsconcepten in het schoolbeleid);
- Leerlingen- en lerarenmobiliteit en studentenstages (*alleen mogelijk tot en met het schooljaar 2017-2018*).

In de eerdere regelingen (VIOS en BIOS) konden scholen ook subsidie aanvragen voor internationale uitwisselingen van leerlingen en leraren en voor internationale stages voor studenten aan de lerarenopleidingen. De regeling IPV bood de scholen nog tot en met het schooljaar 2017-2018 de gelegenheid om hiervoor subsidie aan te vragen. Met ingang van het schooljaar 2018-2019 is deze subsidie voor mobiliteit vervallen.[3] Scholen in het primair en voortgezet onderwijs en lerarenopleidingen die financiering

[1] De regeling heeft een looptijd tot 31 december 2020. Zie https://wetten.overheid.nl/BWBR0039607/2019-02-01.
[2] Onderwijsraad (2016). *Internationalisering met ambitie.* Den Haag.
[3] In een Kamerstuk over Internationalisering van het onderwijs (Kamerstuk 22452-54, ISSN 0921 – 7371, 's-Gravenhage 2017) wordt uitgelegd waarom: 'Het bereik van subsidieregelingen voor het leerlingen- en lerarenbeleid en de stages is onvoldoende. De

zoeken voor mobiliteit kunnen ook een beroep doen op het Europese financieringsprogramma Erasmus+ (2014–2020) dat wordt uitgevoerd door het Nationaal Agentschap Erasmus+ (waarbinnen Nuffic voor het po- en vo-deel verantwoordelijk is).

De huidige subsidieregeling IPV loopt af na het schooljaar 2019-2020. Het ministerie heeft behoefte aan een evaluatie waarin wordt teruggekeken op de doelmatigheid en effectiviteit van de twee laatste regelingen (IPV en VIOS). De bevindingen uit de evaluatie en de aanbevelingen die daaruit voortvloeien, worden door het ministerie meegewogen in de beslissing over de voortzetting van de subsidieregeling IPV.

Regioplan heeft de opdracht gekregen het evaluatieonderzoek uit te voeren. In dit rapport doen we verslag van onze bevindingen.

1.2 Onderzoeksvragen

De evaluatie van de opeenvolgende subsidieregelingen VIOS en IPV moet antwoord geven op de volgende vragen:

1. **Wat zijn de kenmerken en het bereik van de regelingen VIOS en IPV?**
   - Hoeveel aanvragen zijn er ingediend?
   - Wat waren/zijn de prioriteiten binnen de verschillende regelingen en hoe verdelen de aanvragen zich hierover?
   - Hoeveel aanvragen zijn er toegekend? Hoeveel zijn er afgewezen?
   - Als er sprake is van een afwijzing, wat is hiervoor de reden (uitputting subsidie of inhoudelijke redenen)?
   - Wat kunnen we zeggen van de kenmerken en de spreiding van de deelnemers (op kenmerken als schoolsoort, regio, schoolomvang, denominatie)? Hoe vaak zijn het dezelfde scholen die een aanvraag indienen?
   - Hoe is de verdeling van de toegekende aanvragen over de verschillende onderdelen ('mobiliteit vs. curriculum')?
   - Wat is de ontwikkeling in het beschikbare budget (vanaf de regeling BIOS) en hoe is het budget verdeeld over onderdelen ('mobiliteit vs. curriculum') binnen de verschillende regelingen?
2. **Wat zijn de opbrengsten van de regelingen VIOS en IPV en zijn de regelingen doelmatig?**
   - Welke activiteiten zijn er door de jaren heen met behulp van welk bedrag aan subsidie uitgevoerd?
   - Is er sprake van verbreding van bereik van internationalisering?
   - Slagen de deelnemers erin internationalisering te verankeren in het schoolbeleid?
   - In welke mate hebben scholen die VIOS-/IPV-subsidies hebben ontvangen na afloop van de subsidiabele periode de stap kunnen maken naar een succesvolle aanvraag binnen het Erasmusprogramma? Indien dat niet het geval is: wat is daarvoor de reden?
3. **Wat zijn de ervaringen van de gebruikers/stakeholders met de regelingen VIOS en IPV?**
   - Hoe oordelen de verschillende typen scholen (gebruikers, doorstromers, uittreders en niet-gebruikers van de regelingen) over de regelingen? Wat zien de stakeholders als opbrengst, knelpunt, sterke kant?
4. **Welke aanbevelingen zijn er te formuleren voor een vervolg van de huidige regeling, rekening houdend met het lopende traject van de curriculumherziening (Curriculum.nu)?**

middelen voor leerlingen werden onder VIOS, zoals ook de Onderwijsraad constateert in haar advies 'Internationaliseren met ambitie' (bijlage bij Kamerstuk 22452, nr. 47), ieder jaar goeddeels door dezelfde scholen aangevraagd. Deze scholen zijn dus al langere tijd bezig met internationalisering.

1.3 Onderzoeksaanpak

Onze aanpak voor de evaluatie bestond uit de volgende onderzoeksonderdelen:

1. Deskresearch achtergronden

In een korte voorbereiding zijn relevante stukken verzameld en doorgenomen.

2. Interviews met de uitvoerder

We hebben een oriënterend gesprek en twee vervolggesprekken gehouden met de relevante vertegenwoordigers van Nuffic, de uitvoerder van de regeling. In die gesprekken zijn we ingegaan op de verschillende onderzoeksvragen.

3. Analyse op de bestanden van Nuffic

We hebben een analyse uitgevoerd op materiaal dat Nuffic heeft verzameld over aanvragen, toekenningen en afwijzingen en verantwoording. Het ging daarbij om:

- Een dataset met basisgegevens van alle BIOS/VIOS-en IPV-subsidietoekenningen sinds 2008 met informatie over de toekenningen naar soort aanvraag en met enkele achtergrondgegevens van scholen.
- Een dataset met alle IPV-subsidieaanvragen in 2017-2018 en 2018-2019 met informatie uit de aanvragen en de beoordeling van de aanvragen.
- Gegevens van een door Nuffic zelf uitgevoerde analyse van aanvragers van VIOS die doorstromen naar Erasmus+ uit 2017. Deze analyse is door Nuffic geactualiseerd met aanvragen in 2017-2018.
- De resultaten en bevindingen uit een kwantitatief en kwalitatief onderzoek dat Nuffic zelf heeft uitgevoerd en waarin onder andere is gevraagd naar verankering van internationalisering in het beleid van de scholen en de effecten voor leerlingen.

3. Tekstmining op schoolgidsen

Naast inzicht in het gebruik en bereik van de subsidieregelingen, hebben we ook informatie verzameld die ons meer inzicht kan geven in de continuïteit en verankering van internationalisering in het onderwijsaanbod van scholen. Dit hebben we gedaan door een tekstmining uit te voeren op schoolgidsen van po- en vo-scholen. Scholen gebruiken hun schoolgids onder meer om naar buiten te treden over het onderwijsaanbod van de school.
We hebben door middel van webscraping actuele schoolgidsen verzameld en deze voor de evaluatie met behulp van tekstmining geanalyseerd op het al dan niet voorkomen van een aantal zoektermen rond internationalisering. De schoolgidsen van ongeveer driekwart van alle scholen in het (reguliere) primair of voortgezet onderwijs[4] zijn op die manier geanalyseerd (n=5775).
Met behulp van tekstmining hebben we via een aantal relevante zoektermen vastgesteld in welke mate scholen die wel en die geen gebruikmaken van de subsidieregeling iets melden over internationalisering in hun schoolgids.

4. Interviews met scholen

Om zicht te krijgen op het belang van de regelingen op schoolniveau, hebben we twintig telefonische interviews afgenomen met een halfopen karakter. Hierdoor hebben we inzicht gekregen in de mate waarin de subsidieregelingen VIOS en IPV een bijdrage hebben geleverd aan het thema internationalisering in het primair en voortgezet onderwijs. De geïnterviewde scholen werden onderverdeeld in drie categorieën:

[4] De schoolgidsen van sbo- en (v)so-scholen zijn buiten beschouwing gelaten omdat we in de voorgaande cijfers vaststellen dat deze onderwijssoorten amper gebruikmaken van de subsidieregeling.

Gebruikers	Scholen die momenteel van een IPV-subsidie gebruikmaken (3 po en 5 vo)
Oud-gebruikers	Scholen die in het verleden gebruik hebben gemaakt van de VIOS-/IPV-subsidies, maar momenteel niet (3 po en 2 vo)
Niet-gebruikers	Scholen die in het verleden geen gebruik hebben gemaakt van de VIOS/IPV-subsidies en momenteel ook niet, maar wel over internationalisering schrijven in de schoolgids (tekstmining) (3 po en 4 vo)

De interviews werden aangegaan met een beknopte itemlijst als leidraad. In de interviews zijn (afhankelijk van de bovengenoemde categorieën) de volgende onderwerp aan bod gekomen:

- De waarde die de school hecht aan het thema Internationalisering;
- De concrete internationaliseringsactiviteiten die hieruit voortkomen;
- Redenen voor (niet-)deelname aan en/of door- en uitstroom uit de subsidieregelingen;
- Oordelen over de regelingen, met sterke en zwakke punten ervan;
- Wensen ten aanzien van de voortzetting de regeling.

We hebben gesproken met schoolleiders en/of coördinatoren voor het internationale programma.

5. Interviews met stakeholders

We hebben voor de evaluatie ook interviews gehouden en contact opgenomen met relevante specialisten en adviseurs van de VO-raad en van Curriculum.nu. Bij Curriculum.nu hebben we gesproken met de SLO-begeleiders van de ontwikkelteams voor de leergebieden Burgerschap, Engels en moderne vreemde talen en Mens en maatschappij. Het is helaas niet gelukt om een gesprek te plannen met iemand van de PO-Raad, omdat degene met de meeste kennis over het onderwerp niet beschikbaar was en haar vervanger nog onvoldoende was ingewerkt op het thema.
In de gesprekken zijn we ingegaan op:

- het belang van internationalisering in het po en vo;
- de noodzaak van stimulering daarvan via een subsidieregeling;
- de vorm en uitvoering van de huidige subsidieregeling;
- de opbrengsten en het belang van voortzetting van de (een) subsidieregeling voor internationalisering;
- een visie op een opvolgende regeling, rekening houdend met het traject van curriculumherziening.

In de gesprekken met de betrokkenen bij de curriculumherziening zijn we niet uitgebreid ingegaan op de huidige subsidieregeling, omdat zij daar minder zicht op hadden.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Kenmerken en bereik van VIOS en IPV

2

2 Kenmerken en bereik van VIOS en IPV

In dit hoofdstuk gaan we in op de feiten en cijfers met betrekking tot de aanvragen voor en toekenningen van VIOS- en IPV-subsidies. We baseren ons daarbij op een eigen analyse van verschillende door Nuffic aangeleverde bestanden (zie paragraaf 1.3 onder 3.Analyse op de bestanden van Nuffic). We gaan achtereenvolgens in op de toekenningen en doelbestemmingen, de kenmerken van de subsidieontvangers, de afgewezen aanvragen en de ontwikkeling van het bestede budget.
We sluiten het hoofdstuk af met de bevindingen uit de tekstmininganalyse van de schoolgidsen.

2.1 Toekenningen

In de afgelopen jaren is er door verschillende scholen een beroep gedaan op de regelingen VIOS en IPV. Aanvragen voor subsidie worden ingediend en toegekend per schoolvestiging. In totaal is er, volgens onze analyse van Nuffic-bestanden, onder de regelingen VIOS en IPV aan 917 unieke po-schoolvestigingen, 382 vo-schoolvestigingen en 49 lerarenopleidingen subsidie toegekend (tabel 2.1). Deze scholen kregen respectievelijk 1369, 1146 en 226 keer subsidie toegekend. Aangezien de subsidie jaarlijks en voor meerdere doeleinden (internationaliserende onderwijsconcepten, docenten- en leerlingen/studentenmobiliteit) kon worden aangevraagd, vroegen de meeste van deze schoolvestigingen vaker subsidie aan. Het aantal toekenningen ligt in het po op gemiddeld 1,5, in het vo op 3 en in het ho op 4,5.

Tabel 2.1 Toegekende aanvragen VIOS en IPV per sector

	Po		Vo		Ho	
	n	%	n	%	n	%
VIOS	836	61	735	64	126	56
IPV	533	39	411	36	100	44
Totaal toekenningen	1369	100	1146	100	226	100
Totaal scholen	917		382		49	
Gem. aantal toekenningen per school	1,5		3,0		4,5	

Kijken we naar de toekenningen per jaar (figuur 2.1) dan zien we een duidelijk afname in 2018, het jaar waarin mobiliteitssubsidies niet langer onder de subsidieregeling vielen. Vanaf dat moment neemt het aantal aanvragen en toekenningen sterk af. In de jaren ervoor schommelt het beeld enigszins, maar er is een duidelijke daling te zien in 2016 en weer een stijging in 2017. De daling in 2016 is verklaarbaar vanuit een vermindering van het beschikbare budget (totaal en per doelbestemming, zie ook paragraaf 2.5). Nuffic wijst er bovendien op dat er rond de overgang van de VIOS- naar de IPV-regeling onduidelijkheid kan zijn ontstaan over de regeling. De start van de 'nieuwe' IPV-regeling lijkt in ieder geval tot een piek in het aantal aanvragen te hebben geleid, met name voor de laatste ronde mobiliteitssubsidies. Het lijkt er bovendien op dat door doorschuiven van ongebruikte budgetten in 2017 meer aanvragen gehonoreerd konden worden.[5]

[5] Nuffic wijst erop dat een deel van de toekenningen in 2017 als aanvraag zijn geregistreerd in 2017, maar gestart in 2018 en dat de verschillen tussen de jaren 2017 en 2018 bij een analyse op startdatum minder groot zijn.

Figuur 2.1 Toegekende aanvragen VIOS/IPV per jaar per sector

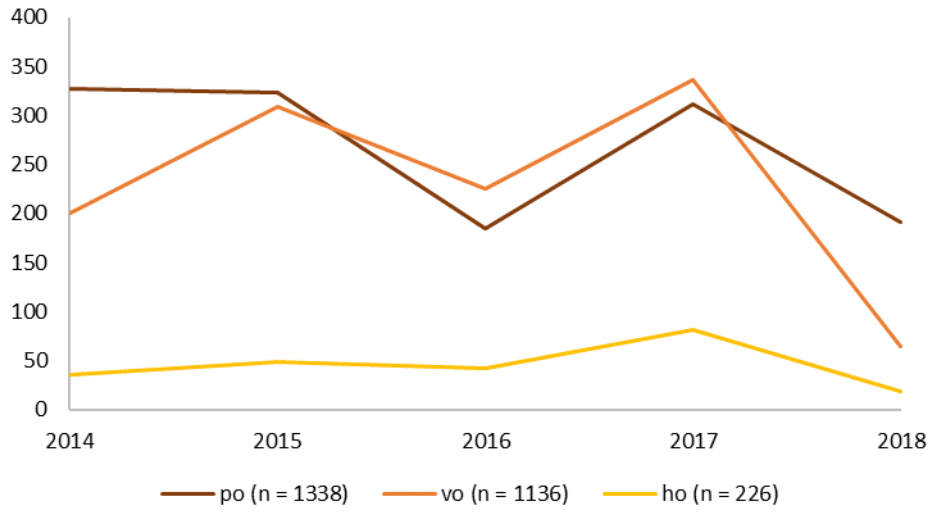

* De halverwege 2019 toegekende 31 po-subsidies en 10-vo-subsidies voor taalonderwijs en curriculumontwikkeling zijn in deze figuur buiten beschouwing gelaten, omdat die nog geen volledig beeld van het jaar geven.

Volgens Nuffic is er rond de overgang van de VIOS- naar de IPV-regeling veel energie gestoken in het op orde krijgen van de informatievoorziening van de nieuwe regeling. De informatiekanalen die Nuffic in de regel gebruikt voor de informatievoorziening zijn: advertenties in nieuwsbrieven, in onderwijsvakbladen, onderwijstentoonstellingen, congressen (bijvoorbeeld van AVS of van de PO-Raad of de VO-raad), eigen congressen of bijeenkomsten met scholen (bijvoorbeeld onlangs een conferentie met tto-scholen waar de subsidie onder de aandacht is gebracht).

2.2 Bestemmingen

Binnen de regelingen VIOS en IPV konden scholen subsidie aanvragen voor:

- leerlingen- en lerarenmobiliteit en ho-studentenstages (*mogelijk tot en met schooljaar 2017-2018*);
- internationaliserende onderwijsconcepten (verdere ontwikkeling van vvto, tto, IPC, GCN/Elos of soortgelijke internationaliserende onderwijsconcepten in het schoolbeleid).

Binnen het po is er een spreiding tussen de doelen waarvoor subsidie is aangevraagd. Er is ongeveer net zo vaak subsidie aangevraagd voor mobiliteit van leraren als voor taalonderwijs of curriculumontwikkeling. Er zijn slechts enkele subsidies toegekend voor leerlingenmobiliteit.
Binnen het vo zijn er voornamelijk subsidies toegekend voor leerlingenmobiliteit en in mindere mate voor docentenmobiliteit. Eén op de tien toekenningen was voor taalonderwijs of curriculumontwikkeling.
In het hoger onderwijs betrof de subsidie vaker mobiliteit van studenten dan van docenten van de lerarenopleidingen. Met ingang van het schooljaar 2018-2019 zijn de mobiliteitssubsidies beëindigd en vallen de lerarenopleidingen daarmee helemaal buiten de regeling.

Figuur 2.2 Toegekende aanvragen VIOS/IPV naar bestemming per sector

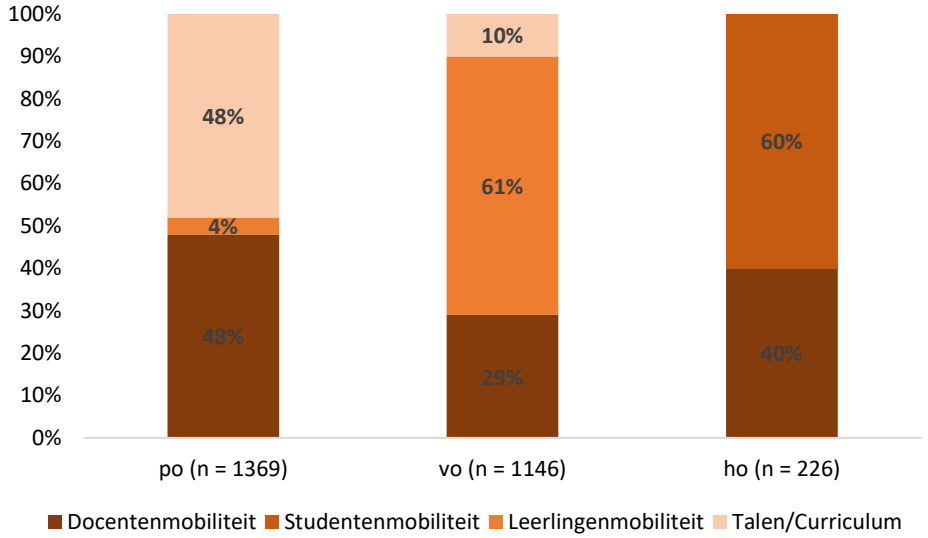

Als we inzoomen op de ontwikkeling van het aantal toegekende aanvragen voor alleen taalonderwijs en curriculumontwikkeling, waarvoor de huidige regeling bedoeld is, dan zien we in het po vanaf 2014 tot 2018 een schommelend beeld (figuur 2.3). Het aantal toegekende aanvragen daalt in 2016 en 2017 van rond de 150 naar rond de 85, maar komt in 2018 weer op het oude niveau. In het vo varieert het aantal toekenningen jaarlijks tussen circa 25 en circa 15.

Figuur 2.3 Toegekende aanvragen VIOS/IPV taalonderwijs en curriculumontwikkeling per jaar per sector*

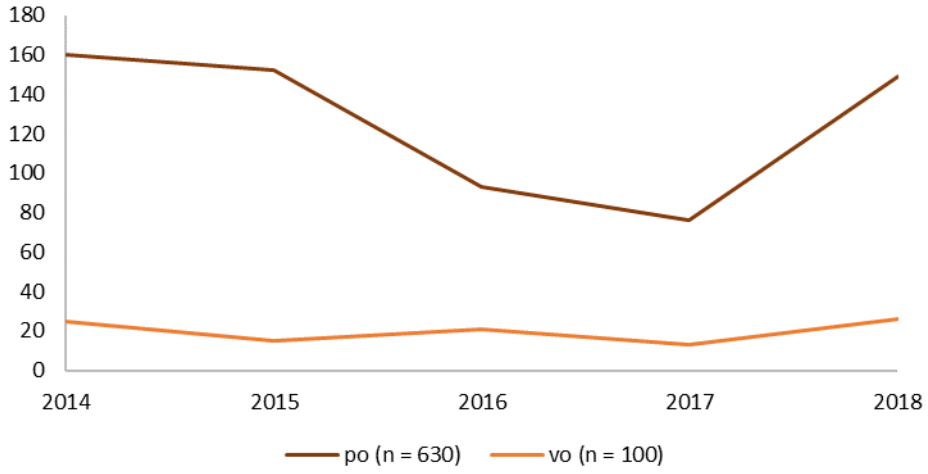

* De halverwege 2019 toegekende 31 po-subsidies en 10-vo-subsidies voor taalonderwijs en curriculumontwikkeling zijn in deze figuur buiten beschouwing gelaten, omdat die nog geen volledig beeld van het jaar geven.

Binnen taalonderwijs- en curriculumontwikkeling zijn er verschillende subsidiemogelijkheden en kan er subsidie worden aangevraagd voor vvto (in het po) of tto (in het vo), internationaliserende onderwijsconcepten of voor doorgaande internationaliserende leerlijnen. Van de toekenningen binnen de IPV-regeling weten we iets meer over de precieze onderverdeling naar deze subprogramma's. Tabel 2.2 laat zien dat het merendeel van de toekenningen voor taal- en curriculumontwikkeling een toekenning voor vvto of tto betrof, een kleiner deel een toekenning voor de implementatie van een internationaliserend onderwijsconcept en een nog kleiner deel een toekenning voor een doorgaande leerlijn.

Tabel 2.2 Toegekende aanvragen IPV naar bestemming per sector

	Po		Vo		Ho	
	n	%	n	%	n	%
Mobiliteit	277	52	362	88	100	100
Taal/curriculum	256	48	49	12		
- Vvto/tto	*179*	*33*	*24*	*6*		
- Onderwijsconcepten	*67*	*13*	*15*	*4*		
- Leerlijnen	*10*	*2*	*10*	*2*		
Totaal IPV	533		411		100	

Bij internationaliserende onderwijsconcepten ging het in het po vrijwel altijd om Implementatie van het International Primary Curriculum (66 keer) en een enkele keer om de implementatie van het International Baccalaureate - Primary Years Program (IB-PYP) in het curriculum van de school (1 keer).
In het vo ging het om de Implementatie het Global Citizen Network (voorheen Elos) (10 keer) of van Chinese taal in het curriculum van de school (4 keer) en een enkele keer om (door)ontwikkeling tto 2.0.

2.3 Subsidieontvangers en achtergrondkenmerken

Scholen kunnen binnen een jaar of in de achtereenvolgende jaren meerdere subsidies aanvragen voor dezelfde of voor verschillende doelbestemmingen (bijvoorbeeld een aanvraag voor lerarenmobiliteit en voor leerlingenmobiliteit en/of taalonderwijs-/curriculumontwikkeling). Om daar een beeld van te krijgen hebben we de toekenningen van (nu nog actieve) schoolvestigingen geanalyseerd.
Tabel 2.3 laat zien dat van de unieke po-scholen die een VIOS-of IPV-subsidie toegekend hebben gekregen, een meerderheid (twee derde) maar één keer subsidie ontving. Slechts elf procent ontving drie keer of vaker een subsidie. Van de scholen die een subsidie kregen voor taalonderwijs-/curriculumontwikkeling kreeg 26 procent twee keer subsidie en negen procent drie keer of vaker.
De (nvo-instellingen kregen vaker meermaals subsidie toegekend. 42 procent kreeg eenmaal subsidie en eveneens 42 procent kreeg drie keer of vaker subsidie. Kijken we alleen naar de toekenningen voor taalonderwijs/curriculumontwikkeling dan ziet het beeld er ongeveer hetzelfde uit als in het po. Van de scholen die daarvoor subsidie kregen, kreeg 21 procent twee keer en elf procent drie keer of vaker subsidie. De ho-instellingen kregen het vaakst meermaals subsidie toegekend. 29 procent kreeg eenmaal en 61 procent kreeg drie keer of vaker subsidie.

Tabel 2.3 Aantal scholen met meerdere toekenningen binnen VIOS/IPV

		1 keer		2 keer		3 keer of meer		totaal
		n	%	n	%	n	%	n
Po	Docentenmobiliteit	379	77	86	17	31	6	496
Po	Leerlingenmobiliteit	12	48	6	24	7	28	25
Po	Talen/Curriculum	294	65	119	26	39	9	452
Po	Totaal	615	67	205	22	97	11	917
Vo	Docentenmobiliteit	154	72	26	12	33	16	213
Vo	Leerlingenmobiliteit	88	37	43	18	105	45	236
Vo	Talen/Curriculum	48	68	15	21	8	11	71
Vo	Totaal	162	42	61	16	159	42	382
Ho	Docentenmobiliteit	9	28	8	25	15	47	32
Ho	Studentenmobiliteit	20	54	3	8	14	38	37
Ho	Totaal	14	29	5	10	30	61	49

Relatief veel scholen vragen dus vaker subsidie aan. Dat roept de vraag op wat het bereik van de regelingen is. Wij hebben in onze analyse gekeken naar de scholen die een VIOS-of IPV-subsidie hebben ontvangen. Uit die analyse blijkt dat circa twaalf procent van de po-scholen en circa 25 procent van de vo-scholen in de afgelopen jaren minstens één keer subsidie binnen die regelingen hebben ontvangen.[6] Het bereik daalt echter (en met name in het vo flink) als de mobiliteitssubsidies buiten beschouwing blijven. Dan blijven er in het po zes procent en in het vo vijf procent van de scholen over die minstens één keer een VIOS- of IPV-subsidie voor taal- en curriculumontwikkeling hebben ontvangen.

Spreiding van subsidieontvangers naar achtergrondkenmerken

We hebben eveneens een analyse uitgevoerd om een beeld te krijgen van de verschillen in achtergrondkenmerken tussen unieke schoolvestigingen die in de afgelopen jaren subsidie hebben ontvangen in het kader van de regelingen VIOS of IPV.[7] We hebben daartoe de (nog bestaande) schoolvestigingen die subsidie hebben ontvangen vergeleken met de totale populatie naar regio van vestiging (provincie), schoolomvang en onderwijssoort. Voor we ingaan op de gevonden verschillen, presenteren we eerst de spreiding van de subsidieontvangers voor de verschillende subsidieonderdelen over het land. De onderstaande figuren geven weer waar de scholen gevestigd zijn die respectievelijk een mobiliteitssubsidie of een subsidie voor taalonderwijs of curriculumontwikkeling ontvingen.

Figuur 2.4 Vestigingen met subsidie

Po-vestigingen met VIOS-/IPV-subsidie voor mobiliteit

Po-vestigingen met VIOS-/IPV-subsidie voor taal/curriculumontwikkeling

[6] Nuffic komt op basis van een eigen kwantitatieve analyse van de achtereenvolgende BIOS-, VIOS en IPV- regelingen tot de conclusie dat circa 32 procent van de po-scholen en circa 44 procent van de vo-scholen in de afgelopen tien jaar minstens één keer subsidie binnen die regelingen heeft ontvangen.

[7] In de bijlage zijn tabellen opgenomen die per onderwijssector een beeld geven van de verdeling op achtergrondkenmerken.

Vo-vestigingen met VIOS-/IPV-subsidie voor mobiliteit

Vo-vestigingen met VIOS-/IPV-subsidie voor taal/curriculumontwikkeling

Uit de vergelijking met de populatie kwamen met name in het po, maar ook in het vo significante verschillen naar voren, zowel voor het totaal van alle toekenningen als specifiek voor de toekenningen voor taal- en curriculumontwikkeling.
In het po werd subsidie ontvangen door:

- relatief veel scholen in Overijssel en relatief weinig in Limburg en Zuid-Holland (bij taal-en curriculumontwikkeling alleen: relatief veel in Overijssel en Zuid-Holland en relatief weinig in Limburg en Noord-Holland);
- relatief veel grote en weinig kleine scholen (duidelijk verschil, ook bij taal-en curriculumontwikkeling);
- relatief veel basisscholen en weinig scholen voor speciaal onderwijs (duidelijk verschil, ook bij taal-en curriculumontwikkeling).

In het vo werd subsidie ontvangen door:

- relatief veel scholen in Noord-Brabant en relatief weinig in Zuid-Holland (bij taal-en curriculumontwikkeling geen duidelijke verschillen);
- relatief veel grote en weinig kleine scholen (duidelijk verschil, ook bij taal-en curriculumontwikkeling);
- relatief veel (brede en smalle) scholengemeenschappen en weinig scholen voor praktijkonderwijs en voor vmbo (duidelijk verschil, ook bij taal-en curriculumontwikkeling).

Naar aanleiding van deze verschillen wordt door onze gesprekspartners bij Nuffic opgemerkt dat grotere scholen meer ruimte hebben om zich te profileren. Voor grote scholen is het wellicht eenvoudiger om mensen vrij te roosteren voor internationaliseringstrajecten dan voor kleine scholen. Voor scholen voor praktijkonderwijs of scholen voor speciaal onderwijs zijn volgens hen wellicht andere trajecten nodig.
Ook door de VO-raad wordt gesteld dat het veel vraagt van kleine scholen om beleid te ontwikkelen maar ook aan personele inzet (omscholing, aantrekken gespecialiseerde leraren). Grotere scholen of besturen kunnen dat beter beleggen.
Door de VO-raad wordt ook gewezen op het gevaar van kansenongelijkheid door de verschillen tussen scholen en onderwijssoorten en wordt gesteld dat speciale trajecten vaak ook extra geld kosten voor ouders, waardoor het de vraag is wie ervoor in aanmerking komt.

2.4 Afgewezen aanvragen

Aanvragen kunnen worden afgewezen, omdat ze niet aan de formele voorwaarden van de regeling voldoen. Dergelijke voorwaarden zijn in de huidige IPV-regeling voor aanvragen voor taalonderwijs en curriculumontwikkeling bijvoorbeeld dat:

- bij aanvragen waarbij de te subsidiëren activiteiten betrekking hebben op het curriculum niet reeds in drie voorafgaande jaren subsidie is ontvangen op grond van de regeling of de voorgaande subsidieregeling;
- de activiteiten geen betrekking hebben op tweetalig primair onderwijs;
- de activiteiten in het kader van tto en vvto plaatsvinden binnen de reguliere lesuren en vijftig procent van de subsidie bestemd is voor (na)scholing van leraren.[8]

Bovendien zijn aan de toe te kennen bedragen maxima verbonden die verschillen per sector, vestiging en instelling (wanneer meerdere vestigingen binnen één instelling aanvragen).

Ongeveer een op de drie van alle IPV-aanvragen is afgewezen de afgelopen jaren. Opvallend is dat er meer vo- dan po- en ho-aanvragen werden afgewezen: 41 procent in het vo tegen respectievelijk 23 en 26 procent in de andere sectoren. Deze verschillen komen het sterkst naar voren bij mobiliteitsaanvragen en bij (het veel geringere aantal) aanvragen voor internationaliserende onderwijsconcepten. Verder valt in het po op dat relatief veel aanvragen voor leerlijnen zijn afgewezen.

Tabel 2.4 Afgewezen IPV-aanvragen

	Po		Vo		Ho	
	N aanvragen	% afgewezen	N aanvragen	% afgewezen	N aanvragen	% afgewezen
Mobiliteit	372	26	626	42	135	26
Vvto/tto	225	20	31	23		
Onderwijsconcepten	77	13	27	44		
Leerlijnen	16	38	15	33		
Totaal	690	23	699	41	135	26

Uit de analyse van het IPV-bestand met toekenningen en afwijzingen blijkt dat de meeste IPV-aanvragen voor mobiliteit zijn afgewezen omdat het budget was uitgeput of omdat de aanvrager niet aan de programma-eisen voldeed (zie bijlage 2, tabel B2.1). Mobiliteitsaanvragen zijn ook, maar iets minder vaak, afgewezen omdat de aanvraag niet aan de programma-eisen voldeed of omdat de instelling het maximumbudget al had uitgeput. Het zijn vooral de vo-aanvragen die werden afgewezen, omdat de aanvraag niet aan de programma-eisen voldeed.
IPV-aanvragen voor taalonderwijs- en curriculumontwikkeling worden meestal afgewezen omdat de aanvraag niet aan de programma-eisen voldoet. Budgetuitputting komt hier ook voor als afwijzingsreden, maar slechts in enkele gevallen.
Nuffic wijst er in dit verband nog op dat het budget voor mobiliteit door verlagingen binnen VIOS en het eerste jaar IPV (zie paragraaf 2.5) altijd werd uitgeput en overvraagd. Ook zijn de voorwaarden van de opeenvolgende regelingen gewijzigd en vielen scholen af die in opeenvolgende jaren met eenzelfde voorstel niet voldeden aan de nieuwe voorwaarden. Scholen hebben volgens Nuffic echter altijd de kans om bij afwijzing een nieuwe, verbeterde aanvraag in te dienen en doen dat voor een deel ook, blijkt uit de bestanden.

2.5 Budgetontwikkeling

Het overzicht van de ontwikkeling van de budgetten voor VIOS en IPV laat de aanpassing van de koers duidelijk zien. Het budget voor mobiliteit, al afgenomen na 2014-2015, is inmiddels niet langer

[8] Voor alle voorwaarden zie: de Subsidieregeling Internationalisering po en vo. De voorafgaande regeling VIOS kende min of meer vergelijkbare, maar soms enigszins afwijkende voorwaarden.

beschikbaar. Het budget voor de versterking van internationalisering ten dienste van het curriculum ('Internationaliserende onderwijsconcepten') is na een daling binnen de VIOS-regeling, binnen de IPV-regeling weer toegenomen.

Tabel 2.5 Overzicht van de budgetten van schooljaren 2014-2015 tot en met 2019-2020

Type	2014–2015 VIOS	2015–2016 VIOS	2016–2017 VIOS	2017–2018 IPV	2018–2019 IPV	2019–2020 IPV
Internationaliserende onderwijsconcepten*	€ 670.000	€ 570.000	€ 570.000	€ 832.000	€ 832.000	€ 832.000
Leerlingenmobiliteit	€ 1.080.000	€ 580.000	€ 580.000	€ 514.000	€ 0	€ 0
Lerarenmobiliteit	€ 350.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 264.000	€ 0	€ 0
Stages	€ 150.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 0	€ 0
Totaal	€ 2.250.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000	€ 1.710.000	€ 832.000	€ 832.000

Onderstaande tabel geeft de verdeling van de het IPV-budget over de verschillende soorten uitgaven weer. Duidelijk wordt dat er in het laatste jaar dat er een mobiliteitssubsidie beschikbaar was (2017-2018) meer is uitgegeven aan mobiliteitssubsidies dan het jaarlijkse budget. Het was altijd al mogelijk om niet gebruikte budgetten in het volgende jaar alsnog in te zetten. We hebben bovendien eerder gezien dat er in 2016 relatief weinig aanvragen zijn ingediend en in 2017 relatief veel. Het resterende budget lijkt dus alsnog opgebruikt te zijn, terwijl ook nog een deel van de mobiliteitssubsidies is afgewezen vanwege budgetuitputting (zie paragraaf 2.4). Daarnaast zien we dat het budget voor onderwijsconcepten in 2017-2018 is onderbenut, waardoor er wat is doorgeschoven naar toekenningen voor 2018-2019. De tabel laat bovendien zien dat het grootste deel (circa een derde) van het budget voor internationaliserende onderwijsconcepten naar de ontwikkeling van taalonderwijs gaat, een kleiner deel naar internationaliserende concepten en relatief weinig naar leerlijnen. Dat bevestigt het eerdere beeld van de IPV-toekenningen (par. 2.2).

Tabel 2.6 Uitgegeven budgetten schooljaren 2017-2018 en 2018-2019

Type	Budget 2017-2018	Vergeven 2017-2018	Verschil 2017-2018	Budget 2018-2019	Vergeven 2018-2019	Verschil 2018-2019
Studentenmobiliteit	€ 100.000	€ 72.750	€ 27.250			
Lerarenmobiliteit	€ 264.000	€ 298.344	€ -34.344			
Leerlingenmobiliteit	€ 514.000	€ 674.784	€ -160.784			
Subtotaal	**€ 878.000**	**€ 1.045.878**	**€ -167.878**			
Vvto/tto		€ 426.783			€ 549.875	
Concept		€ 204.889			€ 220.722	
Doorlopende leerlijn		€ 45.900			€ 89.549	
Subtotaal	**€ 832.000**	**€ 677.572**	**€ 154.428**	**€ 832.000**	**€ 860.146**	**€ -28.146**
Totaal*	**€ 1.710.000**	**€ 1.723.450**	**€ -13.450**		**€ 860.146**	

* De toegekende budgetten of (delen ervan) worden soms teuggevorderd als scholen achteraf toch niet aan de voorwaarden van de regeling blijken te hebben voldaan, of de activiteit toch niet hebben uitgevoerd. Over 2017-2018 is er zo een bedrag van €13.450 retour ontvangen.

2.6 Internationalisering in de schoolgidsen

Naast inzicht in het gebruik en bereik van de subsidieregelingen, hebben we ook informatie verzameld die ons meer inzicht kan geven in de continuïteit en verankering van internationalisering in het onderwijsaanbod van scholen. Dit hebben we gedaan door een tekstmining uit te voeren op schoolgidsen van po- en vo-scholen. Met behulp van zoektermen ontleend aan de subsidieregelingen konden we vaststellen of scholen iets melden over internationalisering in hun schoolgids. We beogen hiermee twee vragen te beantwoorden:

1. Melden de ontvangende scholen vaker of andere internationaliseringsactiviteiten in de schoolgids dan scholen die geen gebruik hebben gemaakt van de subsidieregeling? (Verankering onderwijsaanbod).
2. Melden scholen die (eerder) een VIOS-/IPV-subsidie ontvingen internationalisering (nog) in de schoolgids? (Continuïteit).

De schoolgidsen van ongeveer driekwart van alle scholen in het (reguliere) primair of voortgezet onderwijs[9] zijn geanalyseerd (n=5775).[10] In de schoolgidsen is gezocht naar alinea's die iets melden over internationalisering. Dat is gedaan door zoektermen te hanteren die aansluiten op de termen die worden gebruikt in het kader van de IPV-regeling (denk aan zoektermen als vvto, tto, leerroute Elos, International Primary Curriculum). Tabel 2.7 geeft een overzicht van de 'matches' die zijn gevonden voor de specifieke zoektermen.

Tabel 2.7 Aantal matches in schoolgidsen voor betreffende zoektermen naar onderwijstype

	Aantal matches			Zoektermen
	Po (n=4874)	Vo (n=901)	Totaal (n=5775)	
Internationalisering	331 (7%)	388 (43%)	719 (13%)	Internat., internationaliseren, subsidieregeling IPV, global, vvto, vroeg vreemdetalenonderwijs, tto, tweetalig onderwijs
Versterkt taalonderwijs (vto)	4 (0,1%)	199 (14%)	203 (4%)	Cambridge Engels, Goethe Duits, Delf Scolaire, versterkt taalonderwijs, internationaal erkend diploma/certificaat
Vroeg vreemdetalenonderwijs (vvto)	161 (3%)	166 (18%)	327 (6%)	Internationalisering vvto, vroeg vreemdetalenonderwijs, vroeg vreemde talen onderwijs , vroeg vreemde taal onderwijs
Tweetalig onderwijs (tto)	50 (1%)	186 (21%)	236 (4%)	Tto, tto 2.0, tweetalig onderwijs, tweetalig primair onderwijs, IEP-eindtoets, ERK
Onderwijsconcepten	7 (0,1%)	16 (2%)	23 (0,4%)	Nuffic, subsidieregeling internationalisering, subsidie IPV, internationaliserend onderwijsconcept, internationaliserende onderwijsconcepten
Global learning	118 (2,4%)	54 (6%)	172 (3%)	global learning, global citizenship, global citizenship network, Elos, primary youth program, international middle years curriculum, International Primary Curriculum
Certificaten	19 (0,4%)	114 (13%)	133 (2%)	Cedin, early bird, kwaliteitskeurmerk vvto, certificaat, UNESCO-school

Van de scholen waarvan we de schoolgids hebben geanalyseerd (n=5775) heeft iets meer dan een tiende iets opgenomen in hun schoolgids over internationalisering. De verschillen tussen het po en vo zijn groot: ongeveer twee vijfde van de vo-scholen meldt internationalisering in de schoolgids terwijl dit in het po minder dan een tiende betreft. Dit verschil tussen de onderwijssectoren zien we terug in de matches voor alle zoektermen. Verhoudingsgewijs wordt er meer over versterkt taalonderwijs, vroeg vreemdetalenonderwijs en tweetalig onderwijs geschreven ten opzichte van de andere inhoudelijke zoektermen gerelateerd aan de subsidieregelingen. In het po wordt daarnaast ook wat vaker iets opgenomen over global learning (in het bijzonder iets over het International Primary Curriculum) in de schoolgids. Ter nuancering moet aangetekend worden dat de resultaten van de tekstmining een indicatie geven van de mate waarin scholen iets schrijven over internationalisering volgens de termen die worden gebruikt in het kader van de IPV-regeling. Het is mogelijk dat scholen die geen match hebben op de

[9] De schoolgidsen van sbo- en (v)so-scholen zijn buiten beschouwing gelaten, omdat we vaststellen dat deze onderwijssoorten amper gebruikmaken van de subsidieregeling.
[10] Een kwart van de schoolgidsen kon niet ingelezen worden in de tekstanalyses (door bijvoorbeeld een afwijkende bestandsindeling of omdat ze in de webscraping niet zijn verzameld, bijvoorbeeld omdat de schoolgids niet direct vindbaar was op de schoolwebsite).

zoektermen op een andere manier (anders dan onze zoektermen) schrijven over internationalisering in hun schoolgids.

Verankering onderwijsaanbod

De resultaten van de tekstanalyse zijn gekoppeld aan scholen die tussen 2014 en 2019 een BIOS-/VIOS- en/of IPV-subsidie hebben ontvangen. Aan de hand van deze koppeling is het mogelijk om een indicatie te geven van de mate dat ontvangende scholen iets schrijven over internationalisering in hun meest recente schoolgids. Van de scholen die een subsidie ontvingen doet circa een op de drie dit en bij de niet-ontvangende scholen is dit bij een op de tien het geval.
Alhoewel niet alle scholen die een subsidie hebben ontvangen (nog) schrijven over internationalisering in hun schoolgids, doen ze dit aanzienlijk vaker dan scholen die geen subsidie hebben ontvangen. Ter nuancering kan daarbij aangetekend worden dat het mogelijk is dat scholen die *geen* BIOS-/VIOS- of IPV-subsidie ontvangen wellicht wel gebruikmaken van een andere subsidieregeling voor internationaliseringsactiviteiten (zoals een Erasmus+-beurs). Daarnaast zijn er ook scholen die voor 2014 een BIOS-subsidie ontvingen. Deze scholen zijn niet meegenomen in de koppeling met de subsidiecijfers. Het is aannemelijk dat er tussen de scholen die iets melden over internationalisering ook scholen zitten die een BIOS-subsidie voor 2014 ontvingen. Deze scholen hebben mogelijk ook internationalisering verankerd in hun onderwijsaanbod, maar vallen met de (tot ons) beschikbare cijfers buiten beeld.

Continuïteit

De mate dat ‘oud-gebruikers’ (scholen die tussen 2014 tot en met 2017 subsidie ontvingen, maar niet meer in 2018 en 2019) nog schrijven over internationalisering verschilt niet beduidend van scholen die nog wel een subsidie ontvangen in 2018 of 2019. De ‘oud-gebruikers’ schrijven iets minder over internationalisering in hun meest recente schoolgids dan scholen die in 2018 of 2019 een IPV-subsidie hebben ontvangen (respectievelijk een kwart t.o.v. twee vijfde). De meeste continuïteit zien we in het vo. Het aandeel oud-gebruikers dat schrijft over internationalisering is twee derde in het vo ten opzichte van ongeveer een tiende in het po.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Gebruikers, ex-gebruikers en niet-gebruikers

3

3 Gebruikers, ex-gebruikers en niet-gebruikers

In dit hoofdstuk gaan we in op de ervaringen van subsidieontvangers met de regeling, de activiteiten en opbrengsten op de scholen, de tevredenheid over de regeling, het alternatief voor de mobiliteitssubsidie en de motivaties van ex-gebruikers en niet-gebruikers van de subsidie. De bronnen die we hiervoor gebruiken zijn de twintig telefonische interviews die we zelf hebben gehouden met scholen:

- die van een IPV-subsidie gebruikmaken (3 po en 5 vo);
- die in het verleden gebruik hebben gemaakt van de VIOS-/IPV-subsidies (3 po en 2 vo);
- die geen gebruik hebben gemaakt van de VIOS-/IPV-subsidies, maar wel iets doen aan internationalisering (3 po en 4 vo).

Daarnaast baseren we ons op de bevindingen uit het kwalitatieve onderzoek dat Nuffic zelf in 2019 heeft uitgevoerd naar de subsidieregelingen BIOS/VIOS/IPV en waarin onder andere is gevraagd naar verankering van internationalisering in het beleid van de scholen en de effecten ervan op leerlingen. Deze bronnen vullen we verder aan met bevindingen uit ons gesprek met de VO-raad.

3.1 Motivatie voor internationalisering

In het gesprek met de VO-raad wordt benadrukt dat aandacht voor internationalisering en de globale context belangrijk is voor de toekomst van leerlingen voor hun ontwikkeling als burger, maar ook voor hun beroepsloopbaan. Leerlingen op een andere manier kennis laten nemen van de wereld past binnen de maatschappelijk ontwikkelingen, waarin de internationale context steeds belangrijker wordt. Kennisname van en contact met andere culturen is daarbij belangrijk voor elke leerling.
Op alle door ons voor een interview benaderde scholen speelt internationalisering een rol, ongeacht het wel of niet ontvangen van een subsidie hiervoor. Het gewichtigste argument dat door vrijwel alle scholen genoemd wordt is dat van de steeds internationaler wordende samenleving waarin we leven. Als gevolg hiervan hechten de directies van de scholen zowel waarde aan het onderrichten van taalonderwijs (waardoor leerlingen in staat gesteld worden op vloeiende wijze met anderstaligen te communiceren), als ook aan het inzichtelijk maken van de verscheidenheid van mensen, landen en culturen en de daarbij horende normen en waarden. Het onderwijzen van taalonderwijs in het primair onderwijs heeft bovendien tot doel om een soepelere doorstroom naar het vo te creëren. Al met al kunnen we stellen dat er een hoge bewustheid van het belang van internationalisering op de betrokken scholen in beide sectoren (po en vo) aanwezig is.

3.2 Activiteiten en opbrengsten

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien dat de meeste subsidies worden toegekend voor taalonderwijs (vvto of tto) en wat minder voor internationaliserende onderwijsconcepten. In het po hebben we vooral gesproken met gebruikers en ex-gebruikers van de subsidie die vvto aanbieden en met een enkele IPC-aanbieder. In het vo hebben we vooral gesproken met (ex-)gebruikers die tto aanbieden en/of zijn aangesloten bij het Global Citizen Network. Met uitzondering van één vo-school die via versterkt taalonderwijs toe wil naar tweetalig onderwijs in het Duits, gaat het in alle andere gevallen om taalonderwijs in het Engels.

Volgens de vo-raad kan de subsidie scholen stimuleren: aanpassing of uitbreiding van het onderwijs aanbod vraagt om inzet van extra tijd en materiaal en is niet zomaar uit de reguliere middelen te financieren. Het ontvangen subsidiegeld is op de scholen die we spraken vooral besteed aan personele kosten voor docenten en coördinatoren die betrokken zijn bij het taalprogramma of het internationaliserend concept (bv. uren, trainingen en workshops) en voor de aanschaf van materialen (bijv. lesmateriaal, aangepaste methodes, tablets voor de kleuters). Alle ondervraagde vo-scholen hebben ook uitwisselingen op het programma staan.
In het kwalitatieve onderzoek dat Nuffic in 2019 uitvoerde geven gebruikers van de regeling aan dat de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten leidt tot aanpassingen in het schoolbeleid/-plan, het onderwijsaanbod, het curriculum en de inrichting van het onderwijs. Zij noemen als belangrijkste resultaten voor leerlingen de ontwikkeling van kennis en competenties op het gebied van taalvaardigheid,

communicatie, samenwerking en zelfvertrouwen. De belangrijkste resultaten voor de docenten zijn ook zelf met name deze competenties verder te ontwikkelen door deze projecten.
De opbrengsten van internationalisering zijn, ook volgens de gebruikers die wij hebben geïnterviewd, duidelijk zichtbaar. De geïnterviewden in het po-onderwijs die reeds langer bezig zijn met vvto, geven aan dat het niveau van Engels van de laatstegroepers significant verbeterd is. Een gevolg hiervan is dat de kloof die voorheen bestond tussen het niveau van het Engels van de schoolverlaters en het verwachte niveau in de eerste klas van het middelbare, verkleind is. Ook in het voortgezet onderwijs zijn geïnterviewden positief over de veranderingen die de implementatie van internationalisering teweeggebracht hebben. Zo ontwikkelt het taalvermogen van de leerlingen aanzienlijk door onderwijs te volgen in een vreemde taal (in sommige gevallen met een moedertaalspreker voor de klas) en maken zij kennis met andere contexten en andere culturen. Dit laatste gebeurt overigens ook door het organiseren van uitwisselingen. Hierdoor leren leerlingen om zich aan te passen, samen te werken, zelfvertrouwen op te bouwen, taalvaardigheid te ontwikkelen. Dit alles leidt vervolgens weer tot persoonsvorming. Alle betrokkenen die een subsidie ontvingen/ontvangen met wie gesproken is, zeggen dat ze het concept internationalisering hebben weten te verankeren, door het een cruciaal onderdeel van het curriculum te laten worden. Ook zijn allen voorstander van het behoud van een soortgelijke regeling in de toekomst.

3.3 Motivaties van uittreders en niet-gebruikers

Tot nog toe zijn vooral de motivaties, ervaringen en activiteiten aan bod gekomen van de onderwijsinstellingen die van internationalisering een thema op school maken en die gebruikmaken van een door het ministerie van OCW verstrekte subsidie hiervoor. Er zijn echter ook scholen die wel werk maken van internationalisering, maar hier geen subsidie voor aanvragen. De vraag die wij deze scholen gesteld hebben is waarom hier geen gebruik van is gemaakt. Als eerste categoriseren we de groep scholen die voorheen wel gebruikmaakte van een internationaliseringsubsidie, maar in het meest recente jaar niet meer. De redenen die hiervoor genoemd werden, waren de volgende: de verplichte stop na drie achtereenvolgende jaren subsidie te hebben ontvangen voor curriculumdoeleinden; het volledig verankerd hebben van internationalisering in het IPC-programma; het altijd hebben aangevraagd van de subsidie voor mobiliteitsdoeleinden en niet op de hoogte zijn van de IPV-regeling voor curriculumdoeleinden; doorstroom van IPV naar Erasmus+ omdat het enkel werd ingezet voor mobiliteit; het wel bezig zijn met internationalisering, maar het ontbreken van een duidelijke visie (mede door hervormingen op school). Betreffende deze laatste reden constateert Nuffic op basis van het door hen uitgevoerde kwalitatieve onderzoek dat er bij de scholen die zij (nog) niet bereiken wel een behoefte leeft om beleid te ontwikkelen en uit te voeren op het gebied van internationalisering, maar dat scholen soms moeite hebben om dit te concretiseren. Ook bij de niet-gebruikers van de VIOS/IPV-regelingen die we gebeld hebben, speelt internationalisering soms een grote rol in het programma. We spraken bijvoorbeeld een school die vvto aanbood. De belangrijkste reden om geen subsidie aan te vragen terwijl internationalisering een thema is, is onwetendheid. Als er geen IPV-subsidie wordt aangevraagd valt men terug op alternatieve bronnen zoals bijdragen van stichtingen, regionale fondsen of ouderbijdragen. Soms is het afhankelijk van de leerlingsamenstelling: het hebben van een ‘zwakke-leerling populatie’, waardoor er eerst geld, tijd en energie wordt gestoken in het beheersbaar maken van gedragsproblematiek alvorens tijd en energie te steken in de subsidieaanvraag voor internationalisering. In dit laatste geval was de directeur die we hebben gesproken wel erg enthousiast over invoering van vvto: “*Zwakke leerlingen hebben baat bij talig aanbod, ook als die in het Engels is. Dit zal hun ontwikkeling van het Nederlands ook ten goede komen*”.

3.4 Overstap naar Erasmus+

Tot en met het schooljaar 2017-2018 was het mogelijk subsidie aan te vragen voor leerlingenmobiliteit, lerarenmobiliteit en studentenstages. In het onderzoek hebben we proberen te achterhalen in welke mate scholen die daarvoor VIOS-/IPV-subsidies hebben ontvangen na afloop van de subsidiabele periode de stap maken naar een succesvolle aanvraag binnen het Erasmusprogramma. Daartoe hebben we gebruikgemaakt van analyses die Nuffic zelf in 2017 heeft uitgevoerd op registratiebestanden van

VIOS/IPV en van Erasmus+. Die analyses leveren echter maar een beperkt beeld op, doordat, naar we hebben begrepen, de registratiesystemen van de verschillende regelingen niet hetzelfde zijn ingericht. Daardoor is koppeling van aanvragers in de verschillende bestanden in een aantal gevallen niet mogelijk. In de analyse uit 2017 onderscheidt Nuffic de volgende groepen:

- scholen die beginnen met een VIOS-subsidie voor docenten of leerlingenmobiliteit en die daarna, al dan niet geleidelijk, overstappen naar Erasmus+-projecten. Het aandeel scholen met een VIOS-subsidie voor leerlingenmobiliteit lijkt hier wat groter dan dat van scholen met een subsidie voor docentenmobiliteit.
- Scholen die meerdere jaren een VIOS-subsidie voor docenten- of leerlingenmobiliteit hebben aangevraagd, maar geen overstap maken naar de Erasmus+-subsidie. In deze groep is het aandeel scholen met een VIOS-subsidie voor docentenmobiliteit juist groter dan dat van scholen met een subsidie voor leerlingenmobiliteit.
- Scholen die door de jaren heen zowel Erasmus+- en VIOS-subsidies hebben aangevraagd.[11] In deze groep is het aandeel scholen met een VIOS-subsidie voor leerlingenmobiliteit duidelijk groter dan dat van scholen met een subsidie voor docentenmobiliteit.

Uit de analyse van destijds kan voorzichtig geconcludeerd worden dat scholen die in het verleden een subsidie voor leerlingenmobiliteit ontvingen, vaker de weg vinden naar Erasmus+ dan andere scholen. Dat beeld lijkt te worden bevestigd in een provisorische analyse van een voor dit onderzoek door Nuffic gemaakte koppeling van ontvangers van IPV-mobiliteitssubsidies aan Erasmus+-bestanden.

Hoewel de Erasmus+-cijfers niet volledig zijn en ze een beperkt kwantitatief beeld schetsen van het aantal doorstromers, hebben we op basis van de interviews wel een indruk van de ervaring met Erasmus+-aanvragen in de schoolpraktijk. Hieruit blijkt dat alle van de door ons ondervraagde vo-scholen die voorheen gebruikmaakten van de VIOS-/IPV-subsidies om uitwisselingen mee te bekostigen, overgestapt zijn op Erasmus+. Zij hebben ook alle, met uitzondering van één school die uitwisselingen ambieert met een niet-Europese school, een aanvraag ingediend voor een Erasmus+-subsidie, soms als hoofdaanvrager en soms als partnerschool van een andere hoofdaanvrager. Afgezien van één aanvraag zijn deze allemaal gehonoreerd. De scholen die een Erasmus+-subsidie hebben ontvangen, zijn zeer positief over de hoogte van het bedrag waarmee zij aangeven deuren te kunnen openen voor hun leerlingen die zonder deze toekenning gesloten zouden blijven. Er is echter ook een knelpunt waar unaniem over gestruikeld wordt en dat is de (in vergelijking met de VIOS-/IPV-subsidies) zeer uitvoerige en tijdrovende aanvraagprocedure waar niet iedere school de capaciteit voor heeft.
De VO-raad vindt het jammer dat mobiliteit uit de IPV-subsidie is gehaald en dat het doel van de subsidieregeling in het vo is vernauwd tot in het vo (vooral) tto en (in mindere mate) curriculumontwikkeling. Mobiliteit en ontmoeting zijn volgens hen relatief makkelijk te organiseren. Tto of een ander onderwijsconcept vraagt om een andere visie en een andere richting.

3.5 Tevredenheid en aanbevelingen

Eén van de pijlers van dit kwalitatieve onderzoek was het in kaart brengen van de tevredenheid die heerst over het bestaan van de subsidieregelingen. We hebben hierboven in paragraaf 3.2 al aangegeven dat de geïnterviewden tevreden zijn over de resultaten. De voornaamste reden voor hun tevredenheid is het door deze subsidieregeling mogelijk maken ofwel versnellen van de intrinsieke motivatie van de school om op het gebied van internationalisering actief te zijn. Zonder deze subsidieregelingen zouden sommige onderwijsinstellingen hun internationaal georiënteerde programma langzamer hebben kunnen doorvoeren, terwijl andere aangeven dit helemaal niet gekund te hebben. Ook de VO-raad benadrukt dat startende internationaliseringsinitiatieven kwetsbaar zijn en zonder subsidie meer afhankelijk zijn van personen en specifieke situaties. Dat kan volgens hen risico's opleveren vooral voor bepaalde typen scholen. Grote scholen of grote besturen vinden dan waarschijnlijk makkelijker een weg dan kleine.

[11] Aangezien scholen voor verschillende afdelingen en doelen subsidies kunnen aanvragen, kunnen aan deze combinatie van subsidies geen verregaande conclusies worden verbonden.

Ook het gemak van aanvragen wordt meermaals genoemd, vooral door hen die ook ervaring hebben met het aanvragen van een Erasmus+-subsidie. Tevens worden de hoogte van het bedrag (met name in het po) en de heldere voorwaarden positief beoordeeld.

Als meest urgente aanbeveling werd zeer veelvuldig het bekender maken van de subsidieregeling genoemd. Dit werd uiteraard niet uitgesproken door de geïnterviewden die momenteel gebruikmaken van de subsidieregeling, maar wel door hen die dat niet doen vanwege de onwetendheid over het bestaan ervan. Het is frappant dat deze onwetendheid over het bestaan van de IPV-regeling niet alleen voorkomt bij de groep scholen die geen gebruikmaakt van deze subsidieregelingen, maar ook op scholen die in voorgaande jaren wel aanspraak hebben gemaakt op de BIOS- en VIOS-regelingen. Met andere woorden, ook bij de geïnterviewden die horen bij de groep uittreders speelt onwetendheid een rol. Een van de redenen dat deze kennis die voorheen wel aanwezig was op de school verloren is gegaan, is wellicht de snelle doorstroom aan personeel in het onderwijs. Nuffic komt op basis van de resultaten van het door henzelf uitgevoerde kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek eveneens tot de conclusie dat de informatievoorziening en met name het bereik daarvan nog verbeterd kunnen worden. Stakeholders en andere intermediaire organisaties zouden daar een rol in kunnen spelen. Andere aanbevelingen die naar voren kwamen in de interviews zijn: het terugbrengen van de mobiliteitscomponent in de regeling omdat het aanvragen van een Erasmus+-subsidie veel meer werk en tijd vereist, het niet enkel verstrekken van geld maar ook het begeleiden van scholen op het gebied van internationalisering. In het interview waarin deze laatste aanbeveling ter sprake kwam, gaf de directeur aan meer behoefte te hebben aan voorlichting over internationalisering op school dan aan alleen een som geld.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Internationalise-ring in een nieuw curriculum

4

4 Internationalisering in een nieuw curriculum

In paragraaf 1.1 hebben we al gewezen op het advies van de onderwijsraad, waarin wordt gepleit voor meer aandacht voor het aanleren van internationale competenties. De curriculumherziening die momenteel wordt ontwikkeld biedt de mogelijkheid om meer aandacht te geven. Voor deze evaluatie is het dan ook interessant om meer inzicht in te krijgen in de consequenties van die herziening voor internationalisering in het onderwijsprogramma en eventueel voor de subsidieregeling. Via interviews met de SLO-begeleiders van de ontwikkelteams voor de leergebieden Burgerschap, Engels en moderne vreemde talen en Mens en maatschappij hebben we daar meer inzicht in gekregen.

4.1 Curriculumherziening en internationalisering

Binnen curriculum.nu is in ontwikkelteams gewerkt aan een grootschalige herziening van het curriculum en een nieuwe beschrijving van de kern van wat leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs zouden moeten kennen en kunnen. Het gaat daarbij om het 'wat' (de inhoud) en niet om het 'hoe' (de didactiek). De inhoud van negen leergebieden (inclusief de nieuwe leergebieden digitale geletterdheid en burgerschap) zijn in het kader van een doorlopende leerlijn in samenhang uitgewerkt voor het primair en voortgezet onderwijs. Daarbinnen zijn kennis en vaardigheden zo uitgewerkt, dat ze handvatten bieden voor vertaling naar herziene kerndoelen en eindtermen later in het proces. In de leergebieden zijn verbindende thema's verwerkt die aansluiten bij de Sustainable Development Goals (SDG) van de VN uit 2015: duurzaamheid, globalisering, technologie en gezondheid. Ook zijn vaardigheden uitgewerkt om leerlingen in staat te stellen om hun manieren van denken en handelen, omgaan met anderen en persoonlijke reflectie te versterken.

Met SLO-begeleiders van de ontwikkelteams voor de leergebieden Burgerschap, Engels en moderne vreemde talen en Mens en maatschappij hebben we verder doorgepraat over de plaats van het thema internationalisering in de curriculumvoorstellen. Dat internationale perspectief is in de curriculumontwerpen bij de drie voorbeeld leergebieden, volgens hen, onmiskenbaar aanwezig:

- bij Engels en moderne vreemde talen: met name via het ontwikkelen van taalgevoel en taalvaardigheden en intercultureel bewust communiceren in een multiculturele, Europese of bredere internationale context;
- binnen het leergebied burgerschap: met name via de verbinding van de mondiale thema's globalisering, duurzaamheid en technologie aan de hoofdthema's democratie en diversiteit.
- bij Mens en Maatschappij: met name via het doorgronden en grip krijgen op een complexe veranderende wereld en door aandacht te schenken aan de (genoemde) mondiale thema's.

De herziening gaat echter over de basis en niet over de invulling op de scholen. In oktober 2019 worden de curriculumvoorstellen aangeboden aan de minister van OCW. Dan volgt er een nieuw traject, waarin de voorstellen eerst worden omgezet naar nieuwe kerndoelen en eindtermen, die moeten wettelijk worden vastgelegd en vervolgens geïmplementeerd. In die laatste fase dienen leermiddelen en programma's van scholen te worden aangepast. Dat duurt zeker nog een aantal jaren en het is op dit moment niet duidelijk wanneer de herziene trajecten, inclusief internationaliseringsaspecten op de scholen, zullen zijn doorgevoerd.

Hoewel het thema internationalisering op de lange termijn via de curriculumherziening breder kan worden getrokken, is nu nog niet duidelijk hoe scholen hier te zijner tijd invulling aan gaan geven. In de gesprekken met de SLO-begeleiders van curriculum.nu is naar voren gebracht dat gemotiveerde scholen die al eerder aan de slag willen en zich willen profileren met vvto of tto of met een internationaal gericht curriculum ook in de tussentijd moeten kunnen werken aan internationalisering van hun onderwijs. Om dat op te zetten is op scholen extra (personele en materiële) inzet nodig. Een subsidie kan daarbij, volgens de geïnterviewden stimulerend werken en eraan bijdragen dat er daadwerkelijk stappen worden gezet in het introduceren en duurzaam verankeren van internationaliserende elementen in het onderwijs. Daarbij zou het een optie kunnen zijn om netwerken van scholen te subsidiëren die elkaar kunnen stimuleren bij het opzetten en uitvoeren van plannen. Er wordt ook opgemerkt dat ontmoeting en contact belangrijk is voor leerlingen en eveneens gestimuleerd zou mogen worden, ook voor leerlingen (bijvoorbeeld in het vmbo) die daar nu minder voor in aanmerking komen.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Conclusies en aan-bevelingen

5

5 Conclusies en aanbevelingen

De evaluatie van de regelingen VIOS en IPV is uitgevoerd in een periode waarin het thema internationalisering een belangrijk aandachtspunt is in de curriculumherziening, waaraan vanuit curriculum.nu gewerkt wordt. Het duurt echter nog een aantal jaren voor de herziening is geïmplementeerd en het is ook nog onduidelijk hoe scholen hier te zijner tijd invulling aan gaan geven. Tegen deze achtergrond geeft de evaluatie inzicht in de kenmerken, het bereik en de opbrengsten van twee regelingen gericht op internationalisering in het primair en voortgezet onderwijs.

5.1 Kenmerken en bereik van de regelingen VIOS en IPV

- Het gebruik van de subsidieregelingen is de afgelopen jaren sterk bepaald door veranderingen in de regelingen zelf en het beroep dat er door de scholen in de verschillende sectoren op wordt gedaan. Er is een duidelijke (en logische) afname in de toekenningen te zien vanaf 2018, het jaar waarin mobiliteitssubsidies niet langer onder de subsidieregeling vallen. In de jaren ervoor schommelt het aantal toekenningen vooral rond de overgang van de VIOS- naar de IPV-regeling. Een afname aan het eind van de VIOS-regeling wordt gevolgd door een piek in het aantal toekenningen bij de start van de IPV-regeling, met name voor de laatste ronde mobiliteitssubsidies.
- Binnen het vo werden er sinds 2014 voornamelijk subsidies toegekend voor leerlingenmobiliteit en docentenmobiliteit en relatief weinig voor taalonderwijs/curriculumontwikkeling. Binnen het po daarentegen werden er bijna net zo veel subsidies voor taalonderwijs/curriculumontwikkeling toegekend als voor docentenmobiliteit en nauwelijks voor leerlingenmobiliteit. De afname in de aantallen van toegekende subsidies in 2018 is dan ook groter voor het vo dan voor het po.
- Binnen de IPV-toekenningen voor taal- en curriculumontwikkeling is het merendeel van de subsidies toegekend voor taalonderwijs (vvto of tto), en een kleiner deel voor de implementatie van een internationaliserend onderwijsconcept of voor doorgaande leerlijnen.
- Onder de IPV-regeling hebben vo-scholen verreweg de meeste aanvragen ingediend en dan vooral voor de laatste mobiliteitssubsidies. Ongeveer een kwart (po en ho) tot 40 procent (vo) van de IPV-aanvragen werd afgewezen. De meeste mobiliteitsaanvragen werden afgewezen omdat het budget was uitgeput of omdat de aanvrager niet aan de programma-eisen voldeed. Van de IPV-aanvragen voor taalonderwijs en curriculumontwikkeling werd twintig (po) tot dertig procent (vo) afgewezen, vooral omdat de aanvraag niet aan de programma-eisen voldeed. Maar ook hier was er sprake van budgetuitputting als afwijzingsreden.
- Inclusief mobiliteitssubsidies heeft circa één op de tien po-scholen en circa een kwart van de vo-scholen in de afgelopen jaren minstens één keer subsidie ontvangen binnen de VIOS- en IPV-regeling. Kijken we alleen naar taal- en curriculumontwikkeling dan is het bereik ongeveer vijf procent van de po- en vo-scholen.
- Het is mogelijk om voor verschillende doeleinden en voor meerdere jaren achter elkaar subsidie aan te vragen. Naast meervoudige aanvragers zijn er jaarlijks nieuwe subsidieaanvragers, met name in het po (ongeveer de helft van de aanvragers). In het vo is ook nieuwe instroom, al is het percentage daar veel lager (jaarlijks circa één op de tien). Het lagere vo-percentage wordt vooral veroorzaakt door de vele mobiliteitssubsidies die in het vo werden toegekend.
- De meest in het oog springende kenmerken van de scholen die een VIOS- of IPV-subsidie hebben ontvangen, zijn dat schoolomvang en schoolsoort ertoe doen: de toekenningen gaan naar relatief veel grote scholen en naar relatief veel basisscholen (in het po) en scholengemeenschappen (in het vo). Kleine scholen, scholen voor speciaal onderwijs en scholen voor praktijkonderwijs en voor vmbo zijn ondervertegenwoordigd. Kennis van de subsidiemogelijkheden, beschikbare tijd en inzet om te voldoen aan de procedure en aansluiting bij de leerlingpopulatie spelen daarbij een rol.

5.2 Opbrengsten

- Alle geïnterviewden zijn blij met de ontvangen VIOS-/IPV-subsidie. De financiële impuls maakte het mogelijk voor scholen om aspecten van internationalisering in het onderwijs op te nemen. De subsidie heeft geleid tot versnelling van het proces, tot aanpassingen in het schoolbeleid en tot veranderingen in het onderwijsaanbod op het gebied van internationalisering.

- De scholen die subsidie ontvangen lijken erin geslaagd om internationalisering te verankeren in het schoolbeleid. Volgens de respondenten van deze scholen is internationalisering een cruciaal onderdeel van het programma geworden, waarmee men zeker verder wil.
- Uit het onderzoek naar de schoolgidsen en uit de interviews blijkt dat er ook niet-subsidieontvangers zijn die aan internationalisering in hun onderwijs werken. Bij deze niet-gebruikers bleek de subsidieregeling vaak niet, of niet volledig, bekend. Zij hadden er, achteraf gezien, graag een beroep op gedaan.
- Alle typen scholen (gebruikers, ex-gebruikers en niet-gebruikers van de regelingen) oordelen positief over het bestaan van de subsidieregelingen voor internationalisering. Gebruikers en ex-gebruikers geven aan dat internationaliseringsplannen zonder deze subsidie vertraagd zouden zijn of helemaal niet doorgevoerd.
- Vo-scholen die voorheen gebruikmaakten van de VIOS-/IPV-subsidies om uitwisselingen mee te bekostigen, weten nu hun weg goed te vinden naar Erasmus+. De uitvoerige aanvraagprocedure die hierbij komt kijken, wordt als unaniem kritiekpunt genoemd in vergelijking met de relatief eenvoudige aanvraag voor de IPV-subsidie. Ondanks de impopulaire aanvraagprocedure waren de meeste Erasmus+-aanvragen wel succesvol.

5.3 Aanbevelingen

Op langere termijn kan het thema internationalisering wellicht beter via een algehele curriculumherziening in het onderwijs worden ingebed. Tot het zover is, blijven maatregelen nodig om meer scholen en ook andere schoolsoorten te stimuleren om hun leerlingen onderwijs aan te bieden waarmee zij internationale competenties verwerven. De opeenvolgende subsidieregelingen hebben er voor een aantal scholen zeker aan bijgedragen om dat aanbod te ontwikkelen. Het bereik van de subsidie voor specifiek taalonderwijs en curriculumontwikkeling is echter laag (circa 5%). In het licht van de beleidsdoelstelling om internationalisering in het onderwijs te stimuleren lijkt het daarom zinvol om internationaliseringssubsidies de komende jaren te laten voortbestaan en de bekendheid en het bereik te verbeteren. Daarbij zou dan extra aandacht kunnen worden geschonken aan groepen scholen die nu ondervertegenwoordigd zijn in het gebruik van de regeling.

Over de huidige IPV-regeling volgen hieronder nog een aantal specifiekere aanbevelingen.

- De bekendheid van de internationaliseringssubsidies kan beter. Er worden op dit moment scholen niet bereikt die wel de behoefte hebben (of al bezig zijn) om internationaliseringsbeleid te ontwikkelen. Een betere bekendheid van de subsidiedoelen en -mogelijkheden kan scholen ook stimuleren om over onderwijsontwikkeling op dat vlak te gaan nadenken. Dit vraagt om een bredere informatievoorziening over de subsidie en promotie van het idee van verdere internationalisering in het onderwijs via kanalen waarmee *alle* scholen bereikt worden.
- In de informatievoorziening kan ook meer worden gedifferentieerd en gefocust op nu ondervertegenwoordigde groepen scholen. Gerichte informatie over en promotie van de subsidieregeling zou voor deze groepen ook gepaard kunnen gaan met het aanbieden van extra ondersteuning bij de aanvragen of bij het vinden van informatie of ondersteuning voor het opzetten van trajecten.
- Een bredere bekendheid van de regeling en het extra stimuleren van specifieke groepen scholen kan leiden tot meer subsidieaanvragen en het sneller bereiken van het subsidieplafond. Bij een vaststaand plafond is het een overweging om te werken met schotten voor verschillende doelbestemmingen (taalonderwijs of curriculumontwikkeling) of met (deel)reserveringen voor specifieke groepen scholen of schoolsoorten die nu onvoldoende bereikt worden.
- Hoewel scholen die de VIOS-/IPV-regeling gebruikten voor leerlingenmobiliteit nu een aanvraag kunnen indienen bij Erasmus+, staat hen de omslachtige aanvraagprocedure tegen. Dit leidt tot de suggestie om ofwel de mobiliteitscomponent terug te brengen in de IPV-subsidie, ofwel de Erasmus+-procedure te vereenvoudigen, of voor meer voorlichting/begeleiding te zorgen bij de aanvraag van een Erasmus+-subsidie.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Bijlagen

B

Bijlage 1 – Verschillen naar achtergrondkenmerken

In de onderstaande tabellen wordt per sector de verdeling van de toekenningen van VIOS-/IPV-subsidies naar achtergrondkenmerken weergegeven.

Po	VIOS/IPV		Taal/curriculum	
Provincie	n	%	n	%
Drenthe	38	4,4	18	4,2
Flevoland	19	2,2	3	0,7
Friesland	39	4,5	26	6,1
Gelderland	131	15,2	67	15,7
Groningen	31	3,6	7	1,6
Limburg	12	1,4	10	2,3
Noord-Brabant	110	12,8	50	11,7
Noord-Holland	140	16,2	49	11,5
Overijssel	121	14	53	12,4
Utrecht	80	9,3	44	10,3
Zeeland	16	1,9	6	1,4
Zuid-Holland	125	14,5	93	21,8
Totaal	862	100	426	100

Po	VIOS/IPV		Taal/curriculum	
Leerlingomvang	n	%	n	%
<150	255	29,6	139	32,6
150 tot 250	270	31,3	134	31,5
250 of meer	337	39,1	153	35,9
Totaal	862	100	426	100

Po	VIOS/IPV		Taal/curriculum	
Soort onderwijs	n	%	n	%
Bo	828	96,1	425	99,8
Sbo	21	2,4	1	0,2
So/vso	13	1,5		
Totaal	862	100	426	100

Vo	VIOS/IPV		Taal/curriculum	
Provincie	n	%	n	%
Drenthe	13	3,5	2	2,8
Flevoland	8	2,2	1	1,4
Friesland	12	3,3	1	1,4
Gelderland	48	13	9	12,7
Groningen	17	4,6	3	4,2
Limburg	16	4,3	7	9,9
Noord-Brabant	62	16,8	12	16,9
Noord-Holland	53	14,4	13	18,3
Overijssel	28	7,6	2	2,8
Utrecht	34	9,2	7	9,9
Zeeland	9	2,4	2	2,8
Zuid-Holland	68	18,5	12	16,9
Totaal	368	100	71	100

Vo	VIOS/IPV		Taal/curriculum	
Leerlingomvang	n	%	n	%
<400	42	11,4	7	9,9
400 tot 800	81	22	14	19,7
800 of meer	245	66,6	50	70,4
Totaal	368	100	71	100

Vo	VIOS/IPV		Taal/curriculum	
Onderwijssoort	n	%	n	%
Brugjaar	1	0,3	1	1,4
Pro	7	1,9		
Pro/vbo/mavo	85	23,1	13	18,3
Havo/vwo	42	11,4	8	11,3
Mavo/havo/vwo	47	12,8	12	16,9
Pro/vbo/mavo/havo/vwo	186	50,5	37	52,1
Totaal	368	100	71	100

Bijlage 2 – Afwijsredenen

Afwijsreden		
Mobiliteit		
Budgetuitputting	129	33%
De aanvrager voldoet niet aan de programmaeisen	124	31%
De aanvraag voldoet niet aan de programmaeisen*	56	14%
De instelling heeft het maximum budget uitgeput	51	13%
De activiteit vond (gedeeltelijk) plaats voor de aanvraagdatum of buiten onderwijstijd	16	4%
De aanvraag voldoet niet aan de minimum score om geselecteerd te worden.	11	3%
Niet alle vereiste documenten zijn aangeleverd	4	1%
Het voorstel en het budget zijn niet in lijn met de programmaeisen	1	0%
Teruggetrokken door aanvrager	2	1%
Totaal	394	100%
Vvto-tto		
De aanvraag voldoet niet aan de programmaeisen	31	58%
Het voorstel en het budget zijn niet in lijn met de programmaeisen	8	15%
Niet alle vereiste documenten zijn aangeleverd	5	9%
Budgetuitputting	3	6%
De instelling heeft het maximum budget uitgeput	3	6%
Aangevraagd binnen het verkeerde onderdeel	3	6%
Totaal	53	100%
Onderwijsconcepten		
De aanvraag voldoet niet aan de programmaeisen	14	67%
Aangevraagd binnen het verkeerde onderdeel	3	14%
De aanvrager voldoet niet aan de programmaeisen	2	10%
Budgetuitputting	1	5%
De instelling heeft het maximum budget uitgeput	1	5%
Totaal	21	100%
Leerlijnen		
De aanvrager voldoet niet aan de programmaeisen	6	67%
De aanvraag voldoet niet aan de programmaeisen	2	22%
Budgetuitputting	1	11%
	9	100%

* Vrijwel alleen afwijzingsreden voor vo-aanvragen.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Regioplan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl